

Naše DELO

GOVOR MARŠALA TITA na velikem predvolivnem zborovanju v Splitu

Tovariši in tovarišice!

Dovolite mi predvsem, da Vas najtopleje pozdravim.

Prisel sem v Split s tovariši ne zato, da bi agitiral za volitve in vas pridobil, da bi glasovali za nove ljudske predstavnike ali za tista, ki so že bili. V našem družbenem sistemu morajo priti predstavniki ljudstva pred ljudstvo, samo zaradi tega, da položaj račun o svojem delu in pokažejo stvarnost tako, kakršna je. Mi ravnamo drugače, ko pridemo na zborovanja, kakor pa je to bilo nekdanj. Ne prihajamo, da bi obljubljali nekaj o čemer nismo prepričani, da bomo izpolnili, prepričani pa sem, da ste vi nekoč velikokrat poslušali različne obljube, ki skoraj nikdar niso bile izpolnjene. Prihajamo sem, da bi vsaj v kratkih potezih podal bilanco in rezultate dosedanjih naporov, da bi povedali nekaj o tistem, kar ni dobro, da bi se popravilo, in da bi poudarili najosnovnejše naloge. Torej se naši govorji na volivnih skupščinah in zborovanjih ne razlikujejo prav nič od naših drugih velikih zborovanj, kajti vsa zborovanja, ki se prirejajo v današnji Jugoslaviji, imajo en smoter: čim bolj in čim širše združiti ljudske množice v močno celoto za izpolnjevanje velikanskih nalog, ki so še pred nami.

Ko smo šli na zadnje volitve, na prve volitve v novi Jugoslaviji, smo govorili o naših velikih uspehih v narodnoosvobodilni borbi, o revolucionarnem delu, ki so ga izvršili naši narodi. Govorili smo tudi o velikih nalogah, ki so pred nami in ki jih bomo izpolnili. Danes pojdemo na volitve, vedoč, da smo imeli velikanske uspehe v preteklosti, pa tudi zavedajoč se, da imamo še velike in težke naloge v prihodnosti. Te volitve bodo v znamenju največjih naporov naših delovnih ljudi za vsakdanje izpolnjevanje nalog, postavljenih s petletnim planom, za izpolnjevanje vseh nalog, ki so v zvezi s graditvijo socializma v naši državi. Bilo bi zelo obširno, če bi moral danes tukaj govoriti o vsem tem, kar smo izpolnili, in zato mislim, da o tem ni treba govoriti. Toda, na kratko rečeno: če človek, ki potuje po naši državi, pogleda, kaj vse je bilo storjeno in kaj vse se gradi, tedaj ne more reči, čeprav bi bil še tako sovražno razpoložen proti novi Jugoslaviji, da naši delovni ljudje niso storiili vsega, kar morejo. Zaradi tega jih upravičeno občuduje ves svet. Storiili smo vse, kar smo mogli in v znamenju naddolovskih naporov za ustvaritev boljšega jutrišnjega dne stopamo v te, po vrsti druge volitve v novi Jugoslaviji.

Dovolite mi, tovariši in tovarišice, da se danes vseeno vsaj deloma dotaknem nekaterih stvari, o katerih moramo govoriti, kar nam iz tujine, od zunaj očita in nas obrekuje, da nismo tako rekoč ničesar dali za zboljšanje življenja naših delovnih ljudi. To govora zlobni ljudje, ki hočejo zavestno praseptiti ne naše delovne ljudi in naše narode — kajti ti čutijo in vidijo, kaj so dobili — temveč delovno ljudstvo v svojih državah, kjer jim ni uspelo ali pa niso hoteli dati toliko, kolikor bi delovni ljudje lahko dobili in kolikor zaslužijo.

Ce pogledamo zboljšanje življenjskega standarda naših ljudi, bomo videli, da smo v teh štirih letih storiili za naš delavski razred vse, kar smo mogli. Kot primer vam bom navedel tukaj nekaj števil. Če vzamemo za leto 1939 indeks 100, bomo videli, da je povprečni dnevni zaslužek delavca, ki je takrat znašal 26 din, dosegel 1947. leta 114,50 din, 1948. leta 128,55 in 1949. leta 140,68 din. Glejte se primere: v kmetijstvu je bil dnevni zaslužek delavca leta 1939 povprečno 19,28 din, v rudarstvu 29,46 din in v industriji 32,16 din. Leta 1949 je bil povprečni dnevni zaslužek v kmetijstvu 109,88 din, v rudarstvu 154,98 in v industriji 139,39 din. Leta 1949 pa je znašal povprečni dnevni zaslužek v kmetijstvu 124,49 din, v rudarstvu 191 din in v industriji 149,53 din. To pomeni, da povprečni dnevni zaslužek naših delovnih ljudi raste in da se postopno dviga plača naših delavcev; podana je perspektiva, da se bo ta zaslužek dvigal še hitreje in še bolj v skladu s nadaljnjim našim razvojem. Toda lahko rečem, da se naraščanje dnevnih mezd ne bo toliko izražalo v dinarjih, v velikosti vsote, ki jo bo delavec prejel, kakor v zadovoljevanju življenjskih potreb naših delovnih ljudi.

Ce pogledamo, tovariši in tovarišice, kakšno je bilo socialno zavarovanje pred vojno in kakšno je danes, bomo videli, da je prav tako velika razlika. Veliko časa bi potrebovali, če bi hoteli naštevati vse, kar smo storiili po vojni in zato vam bom kot primer navedel samo nekatere podatke. Leta 1939 je

znašala povprečna hrana na zavarovanca na leto 136,13 din; če vzamemo to kot indeks 100%, tedaj vidimo, da se je 1945/46 povečala hrana na 619,99% oziroma na 843,90 dinarja. Vidimo velikanski napredek že v prvih letih po vojni. Leta 1947 pa je hrana narasla na 928,70 din, t. j. na 682,25%. Leta 1948 je znašala 1160,78 din ali 853% v primeri z letom 1939; leta 1949 pa 1384,82 din, t. j. 1017,28% v primeri z letom 1939. Kaj to pomeni tovariši? To pomeni velikanski dvig življenjskega standarda naših delovnih ljudi v primeri z letom 1939, zlasti če vzamemo ta dvig tudi po širini, ne pa samo po višini, t. j. le za majhno številko ljudi — kajti danes moramo življenjski standard ocenjevati po tem, za koliko število ljudi se je zboljšalo življenje.

Ce nadalje pogledamo splošni pregled zneskov, izplačanih na račun hrane, bomo videli, da je bilo 1939. leta izdanih 120.000.000 din 1945. leta pa je bilo izplačanih 549.806.000 din, 1947. leta 901.787.000 dinarjev 1948. leta 1.390.616.000 in 1949. leta 1.938.745.930 dinarjev.

Ce nadalje vzamemo še druge skupne izdatke: za poroke, pogrebe, zdravila, bolnišnice, različna zdravljena itd., tedaj vidimo, da je skupna vsota taka: indeks proti 1939 100% — 1939 394.952.000, 1945/46 976.429.000, 1947: 1.966.048.000, 1948: 3.332.661.000 in leta 1949: 4.349.667.594.

Kaj dokazuje to? To dokazuje, da je v novi Jugoslaviji socialno zavarovanje eno najvažnejših vprašanj naše ljudske oblasti. Zakaj? Zato, ker je tukaj oblast delovnega ljudstva. Naše delovno ljudstvo, naši delovni ljudje, ki so izvršili revolucionarno preobrazbo, pa so ustvarili, četudi ne popolnoma pa vsaj večinoma — boljše ter srečnejše življenje, kot pa je bilo nekdanj.

Mar smo dovolj storiili za naše delovne ljudi v tem razdobju? Nismo še dovolj storiili. In to ne zato, ker nismo hoteli in ker ne bi znali, temveč zato, ker nismo mogli. Kajti dvigniti življenjski standard in zboljšati življenjske razmere naših delovnih ljudi, pomeni — storiiti to za vse delovne ljudi v Jugoslaviji: za delavce v tovarnah in različnih drugih podjetjih in za uradnike ter uslužbence za našo ljudsko inteligenco in za naše ljudske kmete, za vse tiste, ki konstruktivno delajo za izpolnitev vsakdanjih nalog. Toda mi še nimamo dovolj sredstev, da bi to storiili. Možnosti za to ustvarjanje imamo šele sedaj: z izpolnjevanjem petletnega plana, s graditvijo socializma.

Sveda bi bilo, tovariši in tovarišice, napačno zamočati tisto, kar pri nas ni pravilno. Rad bi vam povedal samo nekaj besed o nekaterih nepravilnih stvareh. Zelo dobre vesti, da imamo navado govoriti več o negativnih stvareh kot o pozitivnih. Zakaj? Zaradi tega, ker pomenijo naši uspehi, rezultati naših naporov, z ene besede vse tisto, ko smo doslej nresničili, nekaj, kar vsakdo vidi v vsakdanji praksi. O tem zares ni treba veliko govoriti. Več moramo govoriti o tistem, kar bi nas moralo ovirati pri doseganju še večjih uspehov, torej — o negativnih stvareh.

Rad bi nekaj povedal o nekaterih pojavih, ki se tičejo upravljanja podjetij. V podjetjih imamo še precej pomanjkljivosti, ki se izražajo — čeprav to sodočen pojav — v nepravilnem tehnološkem organiziranju proizvodnega procesa na eni strani, na drugi strani pa v pomanjkanju skrbi za ljudi, t. j. za delavce in delavke, ki prihajajo v podjetja. Številna naša podjetja še niso zadostno poskrbela, da bi ustvarila potrebe življenjske možnosti za delavce — stanovanja, otroška zavetišča, o ške vrte itd. To pa je tisto, čemur moramo posvetiti večjo pozornost. Pogostokrat se je mislilo samo na tovarne, na stroje, na to, da bi ti stroji čim vré dali nove proizvode, ni pa se dovolj mislilo na ljudi, ki bodo pri teh strojih delali, ki imajo svoje življenje, svojo družino, ki morajo v podjetju občutiti, kaj pomeni socialistična ekonomika kaj pomeni socialistična oblast: kakšno skrb ima ona zanje. To morajo naši voditelji v podjetjih veliko bolj upoštevati, kot pa so upoštevali do danes.

Nadalje so se številni voditelji naših podjetij in odgovorni ljudje do danes premalo brigali, da bi pritegnili žensko delovno silo v podjetja. To izvirja še iz tistega tradicionalnega odpora proti pritežitvi žena v industriji. Sveda zahteva pritegnitev žena v industrijo tudi večjo skrb, kajti številne od teh žena imajo tudi otroke, ki jih je treba dati v otroške vrte ali zavetišča, katerih pa posamezni direktorji nočejo graditi. Tako ljudje, taki voditelji, taki direktorji — raje vedeti, da pri nas enakopravnost žena z moškimi ni samo na papir-

ju, da ta enakopravnost ni le v pravici žene, da sodeluje pri vsem državnem in gospodarskem delovanju, temveč da se mor ta pravica tudi praktično uresničevati in poskrbeti za tisto, kar žena potrebuje, da bo to pravico dobila. Kajti pri nas je pomanjkanje delovne sile, naše žene pa lahko delajo v številnih podjetjih prav tako dobro kot moški, nekatera dela pa morejo opravljati celo tudi bolje kot moški. Torej — treba še več skrbeti za ljudi, več skrbeti za osebnost življenje teh ljudi, za njihove potrebe. To je dolžnost naših voditeljev tako v podjetjih kakor tudi v organih ljudske oblasti.

Rad bi se, tovariši in tovarišice, dotaknil z nekaj besedami tudi nekaterih negativnih pojavov pri majhnem delu naših delovnih ljudi. Predvsem bi rad opozoril na to, da je pri nas preveč izostankov od dela. Dovolite mi, da vam preberem nekoliko števil, iz katerih boste videli, da bi imeli, če tega ne bi bilo, če bi to odstranili, veliko več delovne sile v podjetjih, da bi naši delovni ljudje izpolnjevali svoje naloge znatno lažje, kot pa jih danes izpolnjujejo. Samo leta 1949 je izostalo od dela bodisi opravičeno bodisi neopravičeno, okrog 400 tisoč ljudi. Pri nad 2.200.000 naših delovnih ljudi je številka 400.000 zelo velika. To pomeni, da 18% vsega delavstva in uradništva ni redno delalo. Od tega je 9,5% izostalo od dela popolnoma neopravičeno, kar pomeni, da okrog 35.000 do 40.000 delavcev in uslužbencev lanj ni delalo. Sveda — deloma so